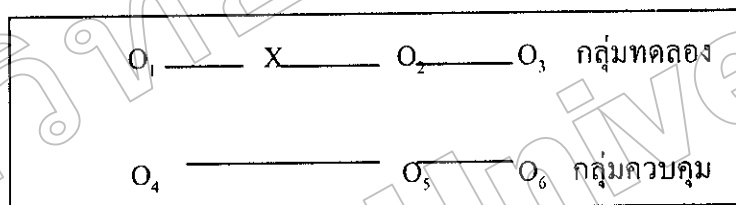

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Designs) แบบ 2 กลุ่ม วัดซ้ำ 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้กลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อ ความรู้ และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลที่เข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง และ กลุ่มควบคุมที่รับบริการทางสุขภาพตามปกติ ดังภาพที่ 2

รูปแบบการวิจัย (Research Design)

ภาพที่ 2 รูปแบบการทดลอง

- O₁ หมายถึง การประเมินความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง
- X หมายถึง การเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองของญาติผู้ดูแลจำนวน 3 ครั้ง
- O₂ หมายถึง การประเมินความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลกลุ่มทดลองในระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที
- O₃ หมายถึง การประเมินความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลกลุ่มทดลองในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์
- O₄ หมายถึง การประเมินความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลกลุ่มควบคุมในระยะก่อนการทดลอง
- O₅ หมายถึง การประเมินความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที

0, หมายถึง การประเมินความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่เป็นผู้ดูแลหลักของผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มารับการตรวจรักษาที่คลินิกโรคเบาหวาน ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ดูแลหลัก โดยเป็นสมาชิกในครอบครัวหรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุในลักษณะเครือญาติและพักอาศัยอยู่ในครอบครัวของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ได้แก่ บิดา มารดา คู่สมรส บุตรหรือญาติ ซึ่งเป็นผู้ให้การดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่บ้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมากกว่าผู้อื่น โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนในรูปค่าจ้าง

2. ให้การดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานมาแล้วอย่างน้อย 1 เดือน

3. มีความสามารถในการรับรู้ สื่อความหมายเข้าใจ และสามารถอ่านออกเขียนภาษาไทยได้

4. อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี

5. ยินดีเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองตลอดระยะเวลาของการวิจัย

6. มีผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่อยู่ในความดูแล ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

6.1 มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

6.2 เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจและวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่รักษาด้วยการรับประทานยาลดระดับน้ำตาลในเลือด

6.3 มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถมองเห็น รับฟัง และสื่อสารได้ตามปกติ

6.4 ยินดีเข้าร่วมการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่สุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ศึกษ จำนวน 20 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 ราย และกลุ่มควบคุม 10 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการสังเกตเบื้องต้นที่คลินิกโรคเบาหวาน ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี พบว่าส่วนใหญ่ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานจะเป็นผู้พาผู้สูงอายุโรคเบาหวานมาโรงพยาบาล และจากสถิติในปี พ.ศ. 2546 พบว่ามีผู้สูงอายุโรคเบาหวานมารับการรักษาที่คลินิกโรคเบาหวาน ประมาณวันละ 60 ราย ประมาณสัปดาห์ละ 120 ราย และประมาณเดือนละ 240 ราย ซึ่งคาดว่าจำนวนผู้สูงอายุโรคเบาหวานมารับการรักษาเพิ่มมากขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ดังนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 สุ่มเดือนในการหากลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย กำหนดตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2547 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2547

1.2 สุ่มสัปดาห์จากเดือนที่สุ่มได้ เพื่อหากลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.3 สุ่มวันที่เปิดคลินิกโรคเบาหวาน คือ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี

2. ผู้วิจัยติดต่อฝ่ายทะเบียน เพื่อขอรายชื่อผู้สูงอายุโรคเบาหวานทั้งหมดที่จะมารับบริการตามนัดในวันที่สุ่มได้ เพื่อเข้าพบญาติผู้ดูแลที่พาผู้สูงอายุโรคเบาหวานมารับการตรวจรักษา ในวันที่สุ่มได้ ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและหาข้อมูล เมื่อพบญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ได้แก่ เป็นผู้ดูแลหลักที่มีผู้สูงอายุโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อยู่ในความดูแล และให้การดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาอย่างน้อย 1 เดือน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนในรูปแบบค่าจ้าง ผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัยเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัย โดยชี้แจงสิทธิของญาติผู้ดูแลในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย หรือปฏิเสธเข้าร่วมการวิจัย

3. เมื่อได้จำนวนญาติผู้ดูแลทั้งหมดที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยนำรายชื่อญาติผู้ดูแลทั้งหมดทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากรายชื่อญาติผู้ดูแลแบบไม่คืนที่ (Sampling with Non Replacement) มาจำนวน 20 ราย

4. การแบ่งกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยนำกลุ่มตัวอย่างที่เป็นญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน 20 ราย มาจับสลากแบบไม่คืนที่ (Sampling with Non Replacement) เข้าสู่กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 10 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย แผนการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง และสื่อประกอบการให้ความรู้ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. แผนการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง เป็นแนวทางการดำเนินการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย จำนวนสมาชิก สถานที่ วัตถุประสงค์ทั่วไป วัตถุประสงค์เฉพาะ หัวข้อที่สนทนาในกลุ่ม กิจกรรมในขั้นตอน การดำเนินการกลุ่ม สื่อประกอบการสนทนากลุ่ม และการประเมินผล เพื่อให้ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่เข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมทั้งหาแนวทางปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานได้ถูกต้อง เหมาะสม และต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง และเนื้อหาที่จะสนทนาในกลุ่ม โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับโรคเบาหวาน เรื่อง สาเหตุ อาการ ภาวะแทรกซ้อน และการดูแลผู้สูงอายุให้สามารถควบคุมโรคได้

1.2 วางแผนการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง จำนวน 3 ครั้ง ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการทำกลุ่มแต่ละครั้ง หัวข้อที่สนทนาในกลุ่ม กิจกรรมในขั้นตอนการดำเนินการกลุ่ม สื่อประกอบการสนทนากลุ่ม และการประเมินผล

2. สื่อประกอบการให้ความรู้ ประกอบด้วย คู่มือการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และภาพประกอบคำบรรยายเรื่องโรคเบาหวานในผู้สูงอายุ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคเบาหวานในผู้สูงอายุและการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

2.1 คู่มือการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานเป็นเอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยภาพประกอบคำอธิบาย ซึ่งผู้วิจัยแจกให้ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานอ่านประกอบการให้การดูแลที่บ้าน โดยมีเนื้อหาเรื่องความหมาย สาเหตุ อาการ ภาวะแทรกซ้อน และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการรับประทานยา การออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร การดูแลสุขภาพร่างกายทั่วไป การดูแลเท้า และการจัดการกับความเครียด

2.2 ภาพประกอบคำบรรยายผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ (Computer) เรื่องโรคเบาหวาน ในผู้สูงอายุ เป็นภาพซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา เรื่องความหมาย สาเหตุ อาการ ภาวะแทรกซ้อน และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการรับประทาน อาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา การดูแลสุขภาพร่างกายทั่วไป การดูแลเท้า และการจัดการกับความเครียด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบการให้ความรู้แก่ญาติผู้ดูแล ขณะทำกลุ่ม โดยมีขั้นตอนการสร้างและเนื้อหาเช่นเดียวกับคู่มือการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานของญาติผู้ดูแล เป็นชุดของข้อคำถาม แบบเลือกตอบ และปลายเปิด จำนวนทั้งหมด 13 ข้อ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ เพศ ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา แหล่งรายได้ ความเพียงพอของรายได้ จำนวนบุคคลที่ช่วยดูแลผู้ป่วย จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และระยะเวลาในการดูแลผู้ป่วย

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล เป็นชุดของข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ตามความรู้ของญาติผู้ดูแล จำนวน ทั้งหมด 22 ข้อ ประกอบด้วยความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเบาหวาน ได้แก่ ความหมาย ของโรคเบาหวาน สาเหตุหรือปัจจัยส่งเสริมของโรคเบาหวาน อาการและอาการแสดง ของโรคเบาหวาน และภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน และความรู้เกี่ยวกับการดูแล เรื่องการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา การดูแลสุขภาพทั่วไป การดูแลเท้า และการจัดการกับความเครียด ลักษณะเกณฑ์ในการให้คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล เป็นชุดคำถามที่แสดงถึงความถี่ในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล จำนวนทั้งหมด 23 ข้อ ประกอบด้วย การปฏิบัติการดูแล เรื่องการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา การดูแลสุขภาพทั่วไป การดูแลเท้า และการจัดการกับความเครียด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ เคยปฏิบัติบ้าง และไม่เคยปฏิบัติเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับของการปฏิบัติ	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	2
เคยปฏิบัติบ้าง	1
ไม่เคยปฏิบัติเลย	0

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย แผนการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง และสื่อที่ใช้ประกอบการให้ความรู้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ผู้วิจัยนำแผนการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเองที่จัดทำขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย แพทย์ชำนาญการด้านโรคเบาหวาน 1 ท่าน อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำกลุ่ม 1 ท่าน พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ 1 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ 1 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความครอบคลุมเนื้อหา แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. สื่อที่ใช้ประกอบการให้ความรู้ ประกอบด้วยคู่มือการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และภาพประกอบคำบรรยายผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ (Computer) ผู้วิจัยนำสื่อที่ใช้ประกอบการให้ความรู้ที่จัดทำขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย แพทย์ชำนาญการด้านโรคเบาหวาน 1 ท่าน อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำกลุ่ม 1 ท่าน พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ 1 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโสตทัศนูปกรณ์ 1 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลและแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติกรดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วไปหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย แพทย์ชำนาญการด้านโรคเบาหวาน 1 ท่าน อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำกลุ่ม 1 ท่าน พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ 1 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ 1 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความครอบคลุมเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วการหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างคือ ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มารับการรักษา ตึกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลอ่าวอุดม อำเภอสรรคาสระบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยและความสะดวกในการนำไปใช้โดยพิจารณาจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

3. เมื่อนำไปทดลองใช้แล้ว นำแบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลมาหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ส่วนแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการดูแล นำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล นำไปหาค่าความยากง่าย (Difficulty) รายข้อ เลือกข้อที่มีความยากง่าย 0.2-0.8 (ไพรัตน์ วงษ์นาม, 2540, หน้า 312-313) ซึ่งพบว่าแบบสัมภาษณ์มีความยากง่าย มากกว่า 0.8 ทั้งหมด 16 ข้อ จากทั้งหมด 22 ข้อ แสดงว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับง่ายมาก เนื่องจากข้อคำถามส่วนมากเป็นไปในทางบวก ผู้วิจัยจึงได้ปรับแบบสัมภาษณ์ให้มีความยากมากขึ้นแต่ยังคงมีเนื้อหาที่อยู่ในประเด็นหลักและประเด็นย่อยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ตั้งแต่เริ่มสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยแก้ไขข้อคำถามให้มีทั้งถูกและผิดในปริมาณใกล้เคียงกันตามหลักการออกข้อสอบประเภท “True-False” (Gronlund, 1985 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2542, หน้า 87-88) ได้ข้อคำถามทั้งหมด 27 ข้อ โดยเป็นข้อคำถามทางบวก 13 ข้อและข้อคำถาม

ทางลบ 14 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงใหม่ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยแพทย์ชำนาญด้านโรคเบาหวาน ภายใต้อำนาจของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย พบว่าแบบสัมภาษณ์มีความง่ายง่าย มากกว่า 0.8 ทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 4 ข้อที่ 5 ข้อที่ 8 และข้อที่ 16 แต่ข้อคำถามข้อที่ 4 ข้อที่ 8 และข้อที่ 16 เป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างแบบสัมภาษณ์จึงปรับข้อคำถามให้มีความชัดเจนมากขึ้น ส่วนข้อที่ 5 ที่ผู้วิจัยพิจารณาตัดออก ภายใต้อำนาจของอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากเมื่อตัดออกไปแล้วจะไม่ส่งผลกระทบต่อส่วนสำคัญของโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์

3.2 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power) ผู้วิจัย

ได้นำมาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ของญาติผู้ดูแล โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการตอบข้อคำถามนั้น ๆ กับคะแนนรวมที่ได้จากการตอบที่เหลือทั้งหมดในฉบับ (Item – Total Corelation) ทำการวิเคราะห์ โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows (ไพรัตน์ วงษ์นาม, 2540, หน้า 313-314) ผลการคำนวณค่าอำนาจจำแนกรายข้อ พบว่าค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า .2 ทั้งหมด 13 ข้อ และคิดลบ 3 ข้อ และหลังจากที่ปรับแบบสัมภาษณ์ตามข้อ 3.1 แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกใหม่ พบว่ามีเพียงข้อเดียวที่มีค่าอำนาจจำแนก ต่ำกว่า .2 คือ ข้อที่ 5 ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาตัดออก ภายใต้อำนาจของอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากเมื่อตัดออกไปแล้วจะไม่ส่งผลกระทบต่อ ส่วนสำคัญของโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ ส่วนค่าอำนาจจำแนกของแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติ การดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ทุกข้อ

3.3 นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ดังนี้

3.3.1 แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล

นำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) เนื่องจากเป็นคำถามที่มีการให้คะแนนแบบ 1-0 ได้ค่าเท่ากับ .55 และภายหลังจากที่ปรับแบบสัมภาษณ์ตามข้อ 3.1 แล้ว นำมาหาความเชื่อมั่นใหม่ พบว่าได้ค่าเท่ากับ .83

3.3.2 แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติกรดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล

นำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าได้ค่าเท่ากับ .88

การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้
ขั้นเตรียมการ

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการ
ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการวิจัย

2. ผู้วิจัยประสานงานกับแพทย์และกลุ่มงานการพยาบาล เพื่อชี้แจงรายละเอียด
ของการวิจัย

3. วางแผนในการดำเนินการกลุ่มช่วยเหลือตนเอง

3.1 เตรียมสถานที่สำหรับการดำเนินการกลุ่มช่วยเหลือตนเอง

3.2 การเตรียมผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน เพื่อเข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเอง

3.3 การเตรียมผู้วิจัย โดยการศึกษาความรู้จากตำรา เอกสาร งานวิจัยทั้งในและ
ต่างประเทศที่เกี่ยวกับโรคเบาหวานในผู้สูงอายุ กลุ่มช่วยเหลือตนเอง และเข้าร่วมสังเกตการทำ
กลุ่มช่วยเหลือตนเอง ณ ชมรมผู้ไร้กล่องเสียงที่โรงพยาบาลรามารับดี

ขั้นดำเนินการ เลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วดำเนินการศึกษาตามภาพที่ 3
มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยปฏิบัติตามขั้นตอน ต่อไปนี้

ระยะก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยนัดหมายชี้แจงวิธีดำเนินการวิจัยและขอความร่วมมือจากญาติผู้ดูแลและ
ผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ให้ญาติผู้ดูแลและผู้สูงอายุยินดีเข้าร่วมการทดลองทั้งกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม และผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์ความรู้ และการปฏิบัติ
การดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล โดยผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์

2. เตรียมผู้ช่วยวิจัยเพื่อควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอันเกิดจากความลำเอียงของผู้วิจัย
โดยผู้วิจัยจึงเลือกผู้ช่วยวิจัย 1 ท่าน ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การดูแลผู้สูงอายุ
มาระยะเวลาหนึ่ง ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุ
โรคเบาหวาน ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ความรู้และการปฏิบัติในการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของ
ญาติผู้ดูแลที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที
และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยขณะเก็บข้อมูลไม่ให้
ผู้ช่วยวิจัยทราบว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิธีเตรียมผู้ช่วยวิจัยทำได้โดย ชี้แจง

วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการให้ผู้ช่วยวิจัยศึกษาแบบสัมภาษณ์
ข้อคำถาม และวิธีจดบันทึก นอกจากนี้ผู้ช่วยวิจัยได้ฝึกใช้แบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์
ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่คลินิกโรคเบาหวาน ณ ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัย
บูรพา จำนวน 5 ราย โดยผู้วิจัยให้คำแนะนำ เพื่อฝึกความชำนาญในการใช้แบบสัมภาษณ์
ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง ซึ่งผลการทดลองใช้แบบสัมภาษณ์ พบว่าผู้ช่วยวิจัยไม่มีปัญหาและ
สามารถทำได้ถูกต้อง

3. ผู้ช่วยวิจัยเข้าพบญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ที่คลินิกโรคเบาหวาน
ขณะญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานรับการตรวจจากแพทย์ เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล
ความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล และนัดหมายให้ญาติผู้ดูแล
ผู้สูงอายุโรคเบาหวานเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมชั้น 5
อาคารศรีนครินทร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา

ระยะดำเนินการทดลอง ผู้นำกลุ่มดำเนินกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองจำนวน 3 ครั้ง
แต่ละครั้งห่างกัน 2 สัปดาห์ และแต่ละครั้งใช้เวลาในการทำกลุ่มประมาณ 1 ½ ชั่วโมง
ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคารศรีนครินทร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา
ตามขั้นตอน ดังนี้

กิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 1 ในวันที่ 18 มกราคม 2548: ดำเนินตามแผนการ
จัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ดังนี้

1. เมื่อญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานมาเข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 1 ผู้วิจัย
ให้การต้อนรับและนำญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานไปยังห้องประชุมชั้น 5 อาคารศรีนครินทร์
ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพ และติดป้ายชื่อ เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มจำชื่อกันได้ดียิ่งขึ้น

2. ผู้วิจัยแนะนำตัว และญาติผู้ดูแลแนะนำตัว จากนั้นผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์
แนวทางการปฏิบัติตัวในการเข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเอง แจ้งให้สมาชิกทราบถึงขั้นตอน จำนวน
ครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่มครั้งแรก

3. ผู้วิจัยดำเนินการทำกลุ่มครั้งที่ 1 ตามแผนการจัดกลุ่มที่วางไว้ ซึ่งกิจกรรมกลุ่ม
ประกอบด้วยการสร้างสัมพันธภาพ จากนั้นผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กระบวนการ
กลุ่มช่วยเหลือตนเอง บทบาทของสมาชิกกลุ่ม บทบาทของผู้นำกลุ่ม บทบาทของผู้วิจัย จากนั้น
ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ญาติผู้ดูแลแต่ละคนแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์
เรื่องเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ได้แก่ ความหมาย สาเหตุ อาการ และ
ภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ในเรื่อง

การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา การดูแลสุขภาพทั่วไป การดูแลเท้า และการจัดการกับความเครียด

4. ผู้วิจัยเป็นผู้ให้ข้อมูลและความรู้เพิ่มเติมร่วมกับญาติผู้ดูแล ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มในครั้งแรกเป็นผู้สรุปความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ความหมาย สาเหตุ อาการ ภาวะแทรกซ้อน โดยใช้ภาพประกอบคำบรรยายผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ (Computer) เรื่องการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน

5. ก่อนสิ้นสุดการทำกลุ่มครั้งที่ 1 ญาติผู้ดูแลและผู้วิจัยร่วมกันเลือกญาติผู้ดูแลเป็นผู้นำกลุ่มในครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์กับปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ และสามารถแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี และมีการปฏิบัติการดูแลที่ดีและถูกต้อง รวมทั้งมีคุณสมบัติความเป็นผู้นำกลุ่ม และได้รับการยอมรับจากเพื่อนสมาชิก นอกจากนี้ญาติผู้ดูแลและผู้วิจัยร่วมกันกำหนดเนื้อหาในการทำกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 2 โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ได้แก่ เรื่องการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา รวมทั้งการกำหนดวันในการทำกลุ่มครั้งที่ 2 ซึ่งเว้นระยะห่างจากครั้งแรกเป็นเวลา 2 สัปดาห์ คือ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2548 พร้อมทั้งแจกคู่มือการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน เพื่อนำกลับไปอ่านและปฏิบัติการดูแลที่บ้าน

กิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 2 ในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2548: ดำเนินตามแผนการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ดังนี้

1. ญาติผู้ดูแลมาพร้อมกัน ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคารศรีนครินทร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกกลุ่ม และชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 2

2. เปิดโอกาสให้ญาติผู้ดูแลทักทายพูดคุยกันในกลุ่ม เพื่อเพิ่มความสนิทสนมกันมากขึ้น

3. ผู้วิจัยแนะนำผู้นำกลุ่ม ซึ่งได้รับการเลือกและยอมรับจากสมาชิกภายในกลุ่มจากการทำกลุ่มครั้งแรก

4. ผู้นำกลุ่มดำเนินการทำกลุ่มครั้งที่ 2 ตามแผนการจัดกลุ่มที่วางไว้ ซึ่งผู้นำกลุ่มให้สมาชิกทบทวนถึงความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานที่สรุปไว้ในการร่วมกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 1

5. ผู้นำกลุ่มเปิดโอกาสให้ญาติผู้ดูแลแสดงความคิดเห็น และเปลี่ยนประสบการณ์ และระบายความรู้สึก เกี่ยวกับการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ในเรื่อง

การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา รวมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ให้ความรู้เพิ่มเติมที่ถูกต้อง

6. ก่อนสิ้นสุดการทำกลุ่มครั้งที่ 2 ผู้นำกลุ่มร่วมกับญาติผู้ดูแลร่วมกันสรุปสาระสำคัญในการร่วมกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 2 เพื่อให้มีการปฏิบัติการดูแลที่ถูกต้อง

7. ผู้นำกลุ่มและญาติผู้ดูแลร่วมกันกำหนดเนื้อหาในการทำกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 3 ในเรื่องการดูแลสุขภาพทั่วไป การดูแลเท้า และการจัดการกับความเครียด รวมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางการแก้ไข ปัญหา รวมทั้งการกำหนดวันในการทำกลุ่มครั้งที่ 3 ซึ่งเว้นระยะห่างจากครั้งที่ 2 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ คือ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548

กิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 3 ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548: ดำเนินตามแผนการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ดังนี้

1. ญาติผู้ดูแลมาพร้อมกัน ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคารศรีนครินทร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกกลุ่ม และชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 3

2. ผู้นำกลุ่มดำเนินการทำกลุ่มครั้งที่ 3 ตามแผนการจัดกลุ่มที่วางไว้ ซึ่งผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกล่าวถึงผลการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุในเรื่องการดูแลสุขภาพทั่วไป การดูแลเท้า และการจัดการกับความเครียด

3. ผู้นำกลุ่มเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลแสดงความคิดเห็น และเปลี่ยนประสบการณ์ และระบายนความรู้สึ เกี่ยวกับ การดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานใน การดูแลสุขภาพทั่วไป การดูแลเท้า และการจัดการกับความเครียด รวมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ให้ความรู้เพิ่มเติมที่ถูกต้อง

4. ผู้วิจัยเป็นผู้ให้ความรู้เพิ่มเติมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุเพื่อควบคุมโรคโดยใช้ภาพประกอบคำบรรยายผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ (Computer)

5. ก่อนสิ้นสุดการทำกลุ่มครั้งที่ 3 ผู้นำกลุ่มร่วมกับผู้ดูแลร่วมกันสรุปสาระสำคัญในการร่วมกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 3 เพื่อให้มีการปฏิบัติการดูแลที่ถูกต้อง

6. ผู้วิจัยประเมินความคิดเห็นการดำเนินการกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองจากญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน

7. ผู้วิจัยนัดหมายญาติผู้ดูแลครั้งต่อไป หลังจากสิ้นสุดการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งที่ 3

เป็นเวลา 2 สัปดาห์ คือ วันที่ 8 มีนาคม 2548 ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคารศรีนครินทร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อประเมินผลการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุ โรคเบาหวาน พร้อมทั้งทำแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้น ข้อมูลส่วนบุคคล

ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548: ผู้วิจัยให้ญาติผู้ดูแล ตอบแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้นข้อมูลส่วนบุคคล ทันทีหลังเสร็จการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งที่ 3

1. ผู้วิจัยนัดหมายญาติผู้ดูแลครั้งต่อไป เพื่อตอบแบบสัมภาษณ์เดิมในอีก 2 สัปดาห์ ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคารศรีนครินทร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา

ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ในวันที่ 8 มีนาคม 2548

ผู้วิจัยนัดพบญาติผู้ดูแลครั้งต่อไป ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคารศรีนครินทร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อตอบแบบสัมภาษณ์เดิม และกล่าวขอบคุณ ญาติผู้ดูแลที่ให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดช่วงการทำวิจัย

สรุปผลการทำกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง

จากการทำกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองทั้งหมด 3 ครั้ง สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดี สำหรับบรรยากาศในการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งแรกสมาชิกกลุ่มยังไม่ค่อยกล้าพูดคุยหรือ ชักถามกันมาก อาจเนื่องจากสมาชิกกลุ่มยังไม่คุ้นเคยกัน และสมาชิกกลุ่มทุกคนไม่เคยเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มในลักษณะแบบนี้ ผู้วิจัยต้องเป็นผู้คอยกระตุ้นให้สมาชิกร่วมอภิปรายเป็นระยะ ๆ ส่วนในการทำกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 2 และ 3 สมาชิกกลุ่มคุ้นเคยกันมากขึ้น และเข้าใจกลวิธีการทำกลุ่มมากขึ้น ร่วมพูดคุย ชักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ การดูแลผู้ป่วยมากขึ้น จากการประเมินผลการจัดกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองโดยการสอบถาม สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่กล่าวว่ามีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวานและการปฏิบัติการดูแลผู้ป่วย มากขึ้น และต้องการให้ญาติผู้ดูแลท่านอื่น ๆ ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองบ้าง เพราะจะได้นำความรู้ที่ได้ไปดูแลผู้ป่วยได้ถูกต้องและมั่นใจมากยิ่งขึ้น ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง สมาชิกกลุ่มท่านหนึ่งซึ่งมีผู้ป่วยที่อยู่ในความดูแลเดินไม่ได้ต้องนั่งอยู่บนรถเข็นตลอด และไม่รู้ว่าจะให้ผู้ป่วยออกกำลังกายอย่างไร แต่หลังจากที่ได้คำแนะนำจากผู้วิจัยและศึกษาวิธี

การออกกำลังกายจากคู่มือที่ผู้วิจัยแจกให้และนำไปปฏิบัติตาม พบว่าในช่วงแรกผู้ป่วยไม่ยอม ปฏิบัติตามเพราะไม่คุ้นเคยและรู้สึกว่าเป็นเรื่องยาก แต่สมาชิกท่านนี้ก็พยายามกระตุ้นผู้ป่วยทุกวัน จนผู้ป่วยเริ่มปฏิบัติได้คล่องขึ้น สมาชิกท่านนี้ได้เล่าประสบการณ์ให้กับสมาชิกกลุ่มฟัง ซึ่งสมาชิก กลุ่มให้ความสนใจและรู้สึกชื่นชมในความพยายามของสมาชิกท่านนั้น และได้นำวิธีการไปลอง ปฏิบัติตาม สรุปได้ว่าโดยรวมแล้วการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งนี้เป็นไปตามแผนและวัตถุประสงค์

ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ จะมีการปรับเปลี่ยนแผนเล็กน้อยในเรื่องการนัดหมายในการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งที่ 2 ซึ่งต้องเลื่อนออกไปอีก 1 สัปดาห์ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ติดธุระ จึงได้มีการตกลงนัดหมายตามความสะดวกของสมาชิกกลุ่ม

กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

ระยะก่อนการทดลอง

ผู้ช่วยผู้วิจัยพบญาติผู้ดูแลและผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ณ คลินิกโรคเบาหวาน ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ความรู้และการปฏิบัติกรดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล และนัดตอบแบบสัมภาษณ์ที่บ้าน

ระยะดำเนินการทดลอง

1. ครั้งที่ 1 วันที่ 18 มกราคม 2548 ผู้ช่วยผู้วิจัยพบกับญาติผู้ดูแลที่บ้านเป็นรายบุคคล เพื่อสัมภาษณ์ความรู้และการปฏิบัติกรดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล และนัดตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548

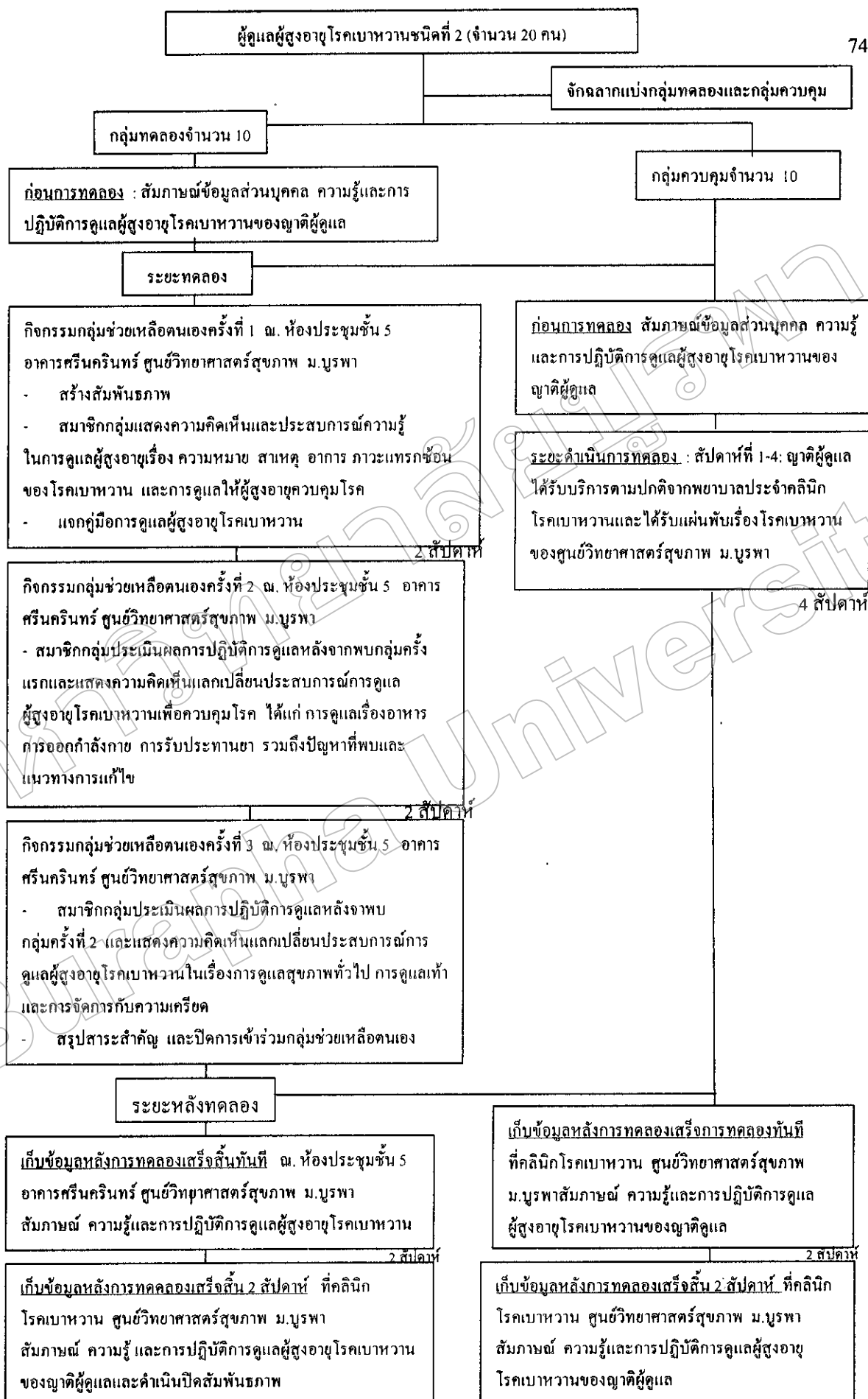
2. ในช่วงวันที่ 18 มกราคม 2548 ถึง วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548 ญาติผู้ดูแลได้รับบริการทางข้อมูลสุขภาพตามปกติ ณ คลินิกเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา

ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548

ผู้ช่วยผู้วิจัยพบญาติผู้ดูแลที่บ้านเพื่อตอบแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้นข้อมูลส่วนบุคคล พร้อมทั้งนัดหมายให้ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ตอบแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ในอีก 2 สัปดาห์

ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ในวันที่ 8 มีนาคม 2548

ผู้ช่วยผู้วิจัยพบญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ณ คลินิกโรคเบาหวาน ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อตอบแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้นข้อมูลส่วนบุคคล ตอบแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม พร้อมทั้งมอบคู่มือการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และกล่าวขอบคุณญาติผู้ดูแลที่ให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดช่วงการทำวิจัย

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ ก่อนและหลังการทดลองทุกฉบับ สร้างคู่มือการลงรหัสข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยการแจกแจง ความถี่ และร้อยละ คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ for Windows (Statistical Package of the Social Sciences)
2. คำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานและการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ for Windows (Statistical Package of the Social Sciences)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ระหว่างในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางแบบวัดซ้ำ (Two-Way Analysis of Variance: Repeated Measure) แบบ One between Subject Variable and One within Subject Variable
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ระหว่างในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางแบบวัดซ้ำ (Two-Way Analysis of Variance: Repeated Measure) แบบ One between Subjects Variable and One within Subjects Variable
5. เมื่อพบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลมีความแตกต่างกันในแต่ละระยะ ทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการเปรียบเทียบเชิงพหุคูณแบบรายคู่ของนิวแมน-คูลส์ (Newman – Keuls Method)